

Palvelujohtaja Jorma Jantunen

19.9.2022

SYKE/2022/1739

Ympäristövaliokunta

Viite: Lausuntopyyntö 14.9.2022

Asiantuntijalausuntopyyntö; HE 117/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Suomen ympäristökeskuksen kirjallinen asiantuntijalausunto

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta. Ympäristönsuojelulakiin lisättäisiin säännös, jolla tarkennetaan Syken roolia ympäristövahingon vaaraa aiheuttaviin hylkyihin ja öljy- tai kemikaalivahingon yhteydessä likaantuneiden eläinten hoitamisen järjestämiseen liittyvissä asioissa. Syke on jo aiemmin kommentoinut ympäristöministeriölle lakiluonnosta, eikä sillä ole huomauttamista hallituksen esityksen sisältöön.

Syke kommentoi kohtaa 4.2.2., jossa todetaan, että ehdotuksella ei olisi taloudellisia vaikutuksia. Ehdotuksella on Sykelle merkittävä taloudellinen vaikutus. Öljyvahinkojen torjuntatyön siirryttyä Rajavartiolaitokselle, siirtyi myös toimintaa tukeva rahoitus. Sen jälkeen Syke on toteuttanut hylkyjä koskevaa tiedustelu- ja tyhjennystöimintaa ympäristöministeriön koordinoimasta Veden vuoro -ohjelmasta haetulla hankerahoituksella, joka on määräaikainen. Hanke päättyy 2023. Sen jälkeen Syken vuosittainen uusi rahoitustarve hylkyjä koskevaan tiedustelu- ja seurantatoimintaan on noin 450 000 e/v. Rahoitus sisältää hylkytehtäviä koordinoivien kahden henkilön palkan sekä hylkyjen seurantaan osallistuvien tutkijoiden palkkaosuudet, sekä merkittävänä kuluna tutkimusalus Arandan käytön tehtävään.

Esityksessä todetaan, että yksittäisen hyllyn saneeraukseen haetaan määrärahaa erikseen valtion talousarvioista asian tullessa ajankohtaiseksi. On huomattava, että määrärahan suuruus on useita miljoonia euroja (1-10 milj.€) tyhjennettävää hylkyä kohden.

Syke toteaa, että riskihylkyjä koskeva työ on oleelliselta osaltaan viranomaisyhteistyötä. On välttämätöntä, että siihen osallistuvat erityisesti Rajavartiolaitos, Puolustusvoimat, Museovirasto, Ilmatieteen laitos sekä Pelastuslaitos ja mahdollisesti myös kyseessä olevat aluehallintoviranomaiset. Suomen riskihyllyt ovat niin syvällä meren pohjassa, että hylkyjen tyhjennyttäminen tapahtuu todennäköisesti siten, että työ hankitaan kansainväliseltä asiaan erikoistuneelta yritykseltä.

Hallituksen esityksen mukaan Syke vastaisi myös öljy- tai kemikaalivahingon seurauksena likaantuneiden eläinten, lähinnä öljyyntyneiden lintujen hoitamisen järjestämisestä ja siihen varautumisesta. Käytännössä vahinkotilanteessa Syke toimisi eläinten hoidosta vastaavana viranomaisena, jonka alaisuudessa toimisivat vapaaehtoiset. Eri viranomaisten ja vapaaehtoisten roolit sovitetaan yhteen toimintasuunnitelmassa, joka laaditaan Syken johdolla. Myös tätä tehtävää hoidetaan nykyisin vuoden 2023 loppuun ulottuvalla projektirahoituksella. Vuodesta 2024 alkaen vuosittainen kustannus on noin 115 000 e/v.

Nämä toiminnasta aiheutuvat kulut, yhteensä 565 000 e/v, tulee huomioida Syken vuosittaisissa määrärahoissa uutena lisäkuluna vuodesta 2024 alkaen.

Lausunnon valmisteluun ovat palvelujohtaja Jorma Jantusen lisäksi osallistuneet johtaja Paula Kankaanpää ja erikoissuunnittelija Markku Mikkola-Roos